

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Σχόλια (Aṭṭhakathā)

Ο Κανόνας των Ομιλιών - Σχόλια (Sutta Piṭaka -
Aṭṭhakathā)

5. Η συλλογή των μικρών κειμένων (5. Khuddaka Nikāya -
Aṭṭhakathā)

02. Σχόλια για τη διδασκαλία σε στίχους (02. Dhammapada-
aṭṭhakathā)

9. Το κεφάλαιο για τον κακό (9. Pāpavaggo)



PaliVerse

5. Η συλλογή των μικρών κειμένων

02. Σχόλια για τη διδασκαλία σε στίχους

9. Pāpavaggo

1. Cūḷekasāṭakabrāhmaṇavattu

116. Abhittharetha kalyāṇeti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto cūḷekasāṭakabrāhmaṇaṃ ārabha kathesi.

Vipassidasabalassa kālasmiñhi mahāekasāṭakabrāhmaṇo nāma ahosi, ayaṃ pana etarahi sāvattiyaṃ cūḷekasāṭako nāma. Tassa hi eko nivāsanasāṭako ahosi, brāhmaṇiyāpi eko. Ubhinnaṃpi ekameva pārupanaṃ, bahi gamanakāle brāhmaṇo vā brāhmaṇī vā taṃ pārupati. Atheskadivasanaṃ vihāre dhammassavane ghosite brāhmaṇo āha - “bhoti dhammassavanaṃ ghositaṃ, kiṃ divā dhammassavanaṃ gamissasi, udāhu rattiṃ. Pārupanassa hi abhāvena na sakkā amhehi ekato gantu”nti. Brāhmaṇī, “sāmi, ahaṃ divā gamissāmi”ti sāṭakaṃ pārupitvā agamāsi. Brāhmaṇo divasabhāgaṃ gehe vītināmetvā rattiṃ gantvā satthu purato nisinnova dhammaṃ assosi. Athassa sarīraṃ pharamānā pañcavaṇṇā pīti uppajji. So satthāraṃ pūjitukāmo hutvā “sace imaṃ sāṭakaṃ dassāmi, neva brāhmaṇiyā, na mayhaṃ pārupanaṃ bhavissatī”ti cintesi. Athassa maccheracittānaṃ sahasaṃ uppajji, punekaṃ saddhācittaṃ uppajji. Taṃ abhibhavitvā puna maccherasahassaṃ uppajji. Itissa balavamaccheraṃ bandhitvā gaṇhantaṃ viya saddhācittaṃ paṭibhātiyeva. Tassa “dassāmi, na dassāmi”ti cintentasseva paṭhamayāmo apagato, majjhimayāmo sampatto. Tasmimpi dātuṃ nāsakkihi. Pacchimayāme sampatte so cintesi - “mama saddhācittena maccheracittena ca saddhiṃ yujjhantasseva dve yāmā vītivattā, idaṃ mama ettakaṃ maccheracittaṃ vaḍḍhamānaṃ catūhi apāyehi sīsaṃ ukkhipituṃ na dassati, dassāmi na”nti. So maccherasahassaṃ abhibhavitvā saddhācittaṃ purecārikaṃ katvā sāṭakaṃ ādāya satthu pādamūle ṭhapetvā “jitaṃ me, jitaṃ me”ti tikkhattuṃ mahāsaddamakāsi.

Rājā pasenadi kosalo dhammaṃ suṇanto taṃ saddaṃ sutvā “pucchatha naṃ, kiṃ kira tena jita”nti āha. So rājapurisehi pucchito tamatthaṃ ārocesi. Taṃ sutvā rājā “dukkaraṃ kataṃ brāhmaṇena, saṅghamaṃ karissāmi”ti ekaṃ sāṭakayugaṃ dāpesi. So tampi tathāgatasseva adāsi. Puna rājā dve cattāri aṭṭha soḷasāti dviguṇaṃ katvā dāpesi. So tānipi tathāgatasseva adāsi. Athassa rājā dvattiṃsa yugāni dāpesi. Brāhmaṇo “attano aggahetvā laddhaṃ laddhaṃ vissajjesiyevā”ti vādamocanattaṃ tato ekaṃ yugaṃ attano, ekaṃ brāhmaṇiyāti dve yugāni gahetvā tiṃsa yugāni tathāgatasseva adāsi. Rājā pana tasmimṃ sattakkhattuṃpi dadante puna dātukāmoyeva ahosi. Pubbe mahāekasāṭako catusaṭṭhiyā sāṭakayugesu dve aggahesi, ayaṃ pana dvattiṃsāya laddhakāle dve aggahesi. Rājā purise āṇāpesi - “dukkaraṃ bhaṇe brāhmaṇena kataṃ, antepure mama dve kambalāni āharāpeyyāthā”ti. Te tathā kariṃsu. Rājā sataḥ saḥagghanaṃ dve kambale dāpesi. Brāhmaṇo “na ime mama sarīre upayogaṃ arahanti, buddhasāsanasseva ete anucchavikā”ti ekaṃ kambalaṃ antogandhakuṭiyaṃ satthu sayanassa upari vitānaṃ katvā bandhi, ekaṃ attano ghare nibaddhaṃ bhuñjantassa bhikkhuno

bhattakiccatthāne vitānaṃ katvā bandhi. Rājā sāyanhasamaye satthu santikaṃ gantvā taṃ kambalaṃ sañjānitvā, “bhante, kena pūjā katā”ti pucchitvā “ekasāṭakenā”ti vutte “brāhmaṇo mama pasādaṭṭhāneyeva pasīdati”ti vatvā “cattāro hatthī cattāro asse cattāri kahāpaṇasahassāni catasso itthiyo catasso dāsiyo cattāro purise caturo gāṃavare”ti evaṃ yāva sabbasatā cattāri cattāri katvā sabbacatukkaṃ nāma assa dāpesi.

Bhikkhū dhammasabhāyaṃ kathaṃ samuṭṭhāpesuṃ - “aho acchariyaṃ cūlekasāṭakassa kammaṃ, taṃmuhuttameva sabbacatukkaṃ labhi, idāni katena kalyāṇakammaṃ ajjameva vipāko dinno”ti. Satthā āgantvā “kāya nuttha, bhikkhave, etarahi kathāya sannisinnā”ti pucchitvā “imāya nāmā”ti vutte, “bhikkhave, sacāyaṃ ekasāṭako paṭhamayāme mayhaṃ dātuṃ asakkhissa, sabbasoḷasaṃ alabhissa. Sace majjhimayāme asakkhissa, sabbatṭhakaṃ alabhissa. Balavapacchimayāme dinnattā panesa sabbacatukkaṃ labhi. Kalyāṇakammaṃ karontena hi uppannaṃ cittaṃ ahāpetvā taṃkhaṇaṇṇeva kātabbaṃ. Dandhaṃ kataṃ kusalaṇhi sampattiṃ dadamānaṃ dandhameva dadāti, tasmā cittuppādasamanantarameva kalyāṇakammaṃ kātabba”nti vatvā anusandhiṃ ghaṭetvā dhammaṃ desento imaṃ gāthamāha -

116. “Abhittharetha kalyāṇe, pāpā cittaṃ nivāraye;
Dandhaṇhi karoto puññaṃ, pāpasmiṃ ramatī mano”ti.

Tattha abhittharethāti turitaturitaṃ sīghasīghaṃ kareyyāti attho. Gihinā vā hi “salākabhaddadānādīsū kiñcīdeva kusalaṃ karissāmī”ti citte uppanne yathā añṇe okāsaṃ na labhanti, evaṃ “ahaṃ pure, ahaṃ pure”ti turitaturitameva kātabbaṃ. Pabbajitena vā upajjhāyavattādīni karontena añṇassa okāsaṃ adatvā “ahaṃ pure, ahaṃ pure”ti turitaturitameva kātabbaṃ. Pāpā cittanti kāyaduccaritādipāpakammato vā akusalacittuppādato vā sabbathāmena cittaṃ nivāraye. Dandhaṇhi karototi yo pana “dassāmi, na dassāmi sampajjissati nu kho me, no”ti evaṃ cikkhallamaggena gacchanto viya dandhaṃ puññaṃ karoti, tassa ekasāṭakassa viya maccherasahassaṃ pāpaṃ okāsaṃ labhati. Athassa pāpasmiṃ ramatī mano, kusalakammakaraṇakāleyeva hi cittaṃ kusale ramati, tato muccitvā pāpaninnameva hotīti.

Gāthāpariyosāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇiṃsūti.

Cūlekasāṭakabrāhmaṇavatthu paṭhamam.

2. Seyyasakattheravatthu

117. Pāpañca purisoti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto seyyasakattheraṃ ārabba kathesi.

So hi lāḷudāyittherassa saddhivihāriko, attano anabhiratiṃ tassa ārocetvā tena paṭhamasaṅghādisesakamme samādapito uppannuppannāya anabhiratiyā taṃ kammamakāsi. Satthā tassa kiriyaṃ sutvā taṃ pakkosāpetvā “evaṃ kira tvaṃ karosī”ti pucchitvā “āma, bhante”ti vutte “kasmā bhāriyaṃ kammaṃ akāsi, ananucchavikaṃ moghapurisā”ti nānappakārato garahitvā sikkhāpadaṃ pañṇāpetvā “evarūpaṇhi kammaṃ diṭṭhadhammepi samparāyepi dukkhasaṃvattanikameva hotī”ti vatvā anusandhiṃ ghaṭetvā dhammaṃ desento imaṃ gāthamāha -

117. “Pāpañce puriso kayirā, na naṃ kayirā punappunaṃ;

Na tamhi chandaṃ kayirātha, dukkho pāpassa uccayo''ti.

Tassattho - sace puriso sakiṃ pāpakammaṃ kareyya, taṅkhaṇeyeva paccavekkhitvā ''idaṃ appatirūpaṃ olārika''nti na naṃ kayirā punappunaṃ. Yopi tamhi chando vā ruci vā uppajjeyya, tampi vinodetvā na kayirātheva. Kiṃ kāraṇā? Dukkho pāpassa uccayo. Pāpassa hi uccayo vuḍḍhi idhalokepi samparāyepi dukkhameva āvahaṭṭi.

Desanāvasāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇiṃsūti.

Seyyasakattheravatthu dutiyaṃ.

3. Lājadevadhītāvatthu

118. Puññañceti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto lājadevadhītaraṃ ārabba kathesi. Vatthu rājagahe samuṭṭhitaṃ.

Āyasmā hi mahākassapo pippaliguhāyaṃ viharanto jhānaṃ samāpajjitvā sattame divase vuṭṭhāya dibbena cakkhunā bhikkhācāraṭṭhānaṃ olokento ekaṃ sālīkhetapālīkaṃ itthiṃ sālīsīsāni gahetvā lāje kurumānaṃ disvā ''saddhā nu kho, assaddhā''ti vīmaṃsitvā ''saddhā''ti ñatvā ''sakkhissati nu kho me saṅghaṃ kātuṃ, no''ti upadhārento ''visāradā kuladhītā mama saṅghaṃ karissati, katvā ca pana mahāsampattiṃ labhissati''ti ñatvā cīvaraṃ pārupitvā pattamādāya sālīkhettasamīpeyeva aṭṭhāsi. Kuladhītā therāṃ disvā pasannacittā pañcavaṇṇāya pītiyā phuṭṭhasarīrā ''tiṭṭhatha, bhante''ti vatvā lāje ādāya vegena gantvā therassa patte ākiritvā pañcapatīṭṭhitena vanditvā, ''bhante, tumhehi diṭṭhadhammassa bhāginī assa''nti patthanaṃ akāsi. Thero ''evaṃ hotū''ti anumodanamakāsi. Sāpi therāṃ vanditvā attanā dinnadānaṃ āvajjamānā nivatti. Tāya ca pana kedāramariyādāya gamanamagge ekasmiṃ bile ghoraviso sappo nipajji. So therassa kāsāyapaṭicchannaṃ jaṅghaṃ ḍaṃsitum nāsakkihi. Itarā dānaṃ āvajjamānā nivattantī taṃ padesaṃ pāpuṇi. Sappo bilā nikkhamitvā taṃ ḍaṃsitvā tattheva pātesī. Sā pasannacittena kālaṃ katvā tāvatīmsabhavane tiṃsayojanike kanakavimāne suttappabuddhā viya sabbālaṅkārapaṭimaṇḍitena tigāvutena attabhāvena nibbatti. Sā dvādasayojanikaṃ ekaṃ dibbavatthaṃ nivāsetvā ekaṃ pārupitvā accharāsahassaparivutā pubbakammapakāsanatthāya suvaṇṇalājabharitena olambakena suvaṇṇasarakena paṭimaṇḍite vimānadvāre ṭhitā attano sampattiṃ oloketvā ''kiṃ nu kho me katvā ayaṃ sampatti laddhā''ti dibbena cakkhunā upadhārentī ''ayyassa me mahākassapattherassa dinnalājanissandena sā laddhā''ti aññāsi.

Sā evaṃ parittakena kammena evarūpaṃ sampattiṃ labhitvā ''na dāni mayā pamajjitum vaṭṭati, ayyassa vattaṭṭhāvatthaṃ katvā imaṃ sampattiṃ thāvaram karissāmī''ti cintetvā pātova kanakamayaṃ sammajjaniñceva kacavarachaḍḍanakañca pacchiṃ ādāya gantvā therassa pariveṇaṃ sammajjitvā pānīyaparibhojanīyaṃ upaṭṭhāpesi. Thero taṃ disvā ''kenaci daharena vā sāmaṇerena vā vattaṃ kataṃ bhavissati''ti sallakkhesi. Sā dutiyadivasepi tattheva akāsi, theropi tattheva sallakkhesi. Tatiyadivase pana thero tassā sammajjanisaddaṃ sutvā tālacchiddādīhi ca pavitṭhaṃ sarīrobhāsaṃ disvā dvāraṃ vivaritvā ''ko esa sammajjati''ti pucchi. ''Ahaṃ, bhante, tumhākaṃ upaṭṭhāyikā lājadevadhītā''ti. ''Nanu mayhaṃ evaṃnāmikā upaṭṭhāyikā nāma natthī''ti. ''Ahaṃ, bhante, sālīkhettaṃ rakkhamānā lāje datvā pasannacittā nivattantī sappena daṭṭhā kālaṃ

katvā tāvatimsadevaloke uppannā, mayā ayyaṃ nissāya ayaṃ sampatti laddhā, idānipi tumhākaṃ vattapaṭivattaṃ katvā ‘sampattiṃ thāvaraṃ karissāmī’ti āgatāmi, bhante’”ti. “Hiyyopi parepi tayāvetam ṭhānaṃ sammajjitaṃ, tayāva pāṇiyabhojanīyaṃ upaṭṭhāpita”nti. “Āma, bhante”ti. “Apehi devadhīte, tayā kataṃ vattaṃ kataṃva hotu, ito paṭṭhāya imaṃ ṭhānaṃ mā āgami”ti. “Bhante, mā maṃ nāsetha, tumhākaṃ vattaṃ katvā sampattiṃ me thiraṃ kātuṃ dethā”ti. “Apehi devadhīte, mā maṃ anāgate cittabījaniṃ gahetvā nisinnehi dhammakathikehi ‘mahākassapaṭtherassa kira ekā devadhītā āgantvā vattapaṭivattaṃ katvā pāṇiyaparibhojanīyaṃ upaṭṭhāpesī’ti vattabbataṃ kari, ito paṭṭhāya idha mā āgami, paṭikkamā”ti. Sā “mā maṃ, bhante, nāsethā”ti punappunaṃ yāciyeva. Thero “nāyaṃ mama vacanaṃ suṇāti”ti cintetvā “tvaṃ pamāṇaṃ na jānāsī”ti accharaṃ pahari. Sā tattha saṇṭhātuṃ asakkonti ākāse uppatitvā añjaliṃ paggayha, “bhante, mayā laddhasampattiṃ mā nāsetha, thāvaraṃ kātuṃ dethā”ti rodanti ākāse aṭṭhāsi.

Satthā jetavane gandhakuṭiyaṃ nisinna tassā roditasaddaṃ sutvā obhāsaṃ pharitvā devadhītāya sammukhe nisīditvā kathento viya “devadhīte mama puttassa kassapassa saṃvarakaraṇameva bhāro, puññaṭṭhikānaṃ pana ‘ayaṃ no attho’ti sallakkhetvā puññakaraṇameva bhāro. Puññakaraṇaṃhi idha ceva samparāye ca sukhamevā”ti vatvā anusandhiṃ ghaṭetvā dhammaṃ desento imaṃ gāthamāha -

118. “Puññañce puriso kayirā, kayirā naṃ punappunaṃ;
Tamhi chandaṃ kayirātha, sukho puññaṃ uccayo”ti.

Tassattho - sace puriso puññaṃ kareyya, “ekavāraṃ me puññaṃ kataṃ, alaṃ ettāvata”ti anoromitvā punappunaṃ karotheva. Tassa akaraṇakkhaṇepi tamhi puññaṃ chandaṃ ruciṃ ussāhaṃ karotheva. Kiṃ kāraṇā? Sukho puññaṃ uccayo. Puññaṃ hi uccayo vuḍḍhi idhalokaparalokasukhāvahanato sukhoti.

Desanāvasāne devadhītā pañcacattālīsajojanamattake ṭhitāva sotāpatti phalaṃ pāpuṇīti.

Lājadevadhītāvatthu tatiyaṃ.

4. Anāthapiṇḍikasetṭhivatthu

119-120. Pāpopi passatī bhadranti imaṃ dhammaḍḍesaṃ satthā jetavane viharanto anāthapiṇḍikaṃ ārabha kathesi.

Anāthapiṇḍiko hi vihārameva uddissa catupaṇṇāsakoṭidhanaṃ buddhasāsane vikiritvā satthari jetavane viharante devasikaṃ tīṇi mahāupaṭṭhānāni gacchati, gacchanto ca “kiṃ nu kho ādāya āgatoti sāmaṇerā vā daharā vā hatthampi me olokeyyu”nti tucchahattho nāma na gatapubbo. Pātova gacchanto yāguṃ gāhāpetvāva gacchati, katapātarāso sappinavanītādīni bhesajjāni. Sāyanhasamaye mālāgandhavilepanavattādīni gāhāpetvā gacchati. Evaṃ niccakārameva divase divase dānaṃ datvā sīlaṃ rakkhati. Aparabhāge dhanam parikkhayaṃ gacchati. Vohārūpajīvinopissa hatthato aṭṭhārasakoṭidhanaṃ iṇaṃ gaṇhiṃsu, kulasantakāpissa aṭṭhārasahiraññaṇakoṭiyo, nadītīre nidahitvā ṭhapitā udakena kūle bhinne mahāsamuddaṃ pavasiṃsu. Evamassa anupubbena dhanam parikkhayaṃ agamāsi. So evaṃbhūtopi saṅghassa dānaṃ detiyeva, paṇītaṃ pana katvā dātuṃ na sakkoti.

So ekadivasaṃ satthārā “dīyati pana te, gahapati, kule dāna”nti vutte “dīyati, bhante, tañca kho kaṇājakam bilaṅgadutiya”nti āha. Atha naṃ satthā, “gahapati,

‘lūkhaṃ dānaṃ demī’ti mā cintayi. Cittasmiñhi paṇīte buddhādīnaṃ dinnadānaṃ lūkhaṃ nāma natthi, apica tvaṃ aṭṭhannaṃ ariyapuggalānaṃ dānaṃ desi, ahaṃ pana velāmakāle sakalajambudīpaṃ unnaṅgalaṃ katvā mahādānaṃ pavattayamānopi tisaraṇagatampi kañci nālatthaṃ, dakkhiṇeyyā nāma evaṃ dullabhā. Tasmā ‘lūkhaṃ me dāna’nti mā cintayī’ti vatvā velāmasuttamassa kathesi. Athassa dvārakoṭṭhake adhivatthā devatā satthari ceva satthusāvakesu ca geḥaṃ pavisantesu tesāṃ tejena saṇṭhātuṃ asakkontī, “yathā ime imaṃ geḥaṃ na pavisanti, tathā gahapatiṃ paribhindissāmī”ti taṃ vattukāmāpi issarakāle kiñci vattuṃ nāsakkihi, idāni “panāyaṃ duggato gaṇhissati me vacana”nti rattibhāge seṭṭhissa sirigabbhaṃ pavisitvā ākāse aṭṭhāsi. Atha seṭṭhi naṃ disvā “ko eso”ti āha. Ahaṃ te mahāseṭṭhi catutthadvārakoṭṭhake adhivatthā devatā, tuyhaṃ ovādadānatthāya āgatāti. Tena hi ovadehīti. Mahāseṭṭhi tayā pacchimakālaṃ anoloketvāva samaṇassa gotamassa sāsane bahuṃ dhaṇaṃ vipākīṇaṃ, idāni duggato hutvāpi taṃ na muñcasiyeva, evaṃ vattamāno katipāheneva ghāsacchādanamattampi na labhissasi, kiṃ te samaṇena gotamena, atipariccāgato oramitvā kammante payojento kuṭumbaṃ saṇṭhāpehīti. Ayaṃ me tayā dinnaovādoti. Āma, seṭṭhīti. Gaccha, nāhaṃ tādisīnaṃ satenapi sahassenapi satahassenapi sakkā kampetuṃ, ayuttaṃ te vuttaṃ, kaṃ tayā mama geḥe vasamānāya, sīghaṃ sīghaṃ me gharā nikkhamāhīti. Sā sotāpannassa ariyasāvakassa vacanaṃ sutvā ṭhātuṃ asakkontī dārake ādāya nikkhami, nikkhamitvā ca pana aññattha vasanaṭṭhānaṃ alabhamānā “seṭṭhiṃ khamāpetvā tattheva vasissāmī”ti nagarapariggāhakaṃ devaputtaṃ upasaṅkamitvā attanā katāparādhaṃ ācikkhitvā “ehi, maṃ seṭṭhissa santikaṃ netvā khamāpetvā vasanaṭṭhānaṃ dāpehī”ti āha. So “ayuttaṃ tayā vuttaṃ, nāhaṃ tassa santikaṃ gantuṃ ussahāmī”ti taṃ paṭikkhipi. Sā catunnaṃ mahārājānaṃ santikaṃ gantvā tehipi paṭikkhittā sakkaṃ devarājānaṃ upasaṅkamitvā taṃ pavattiṃ ācikkhitvā, “ahaṃ, deva, vasanaṭṭhānaṃ alabhamānā dārake hatthena gahetvā anāthā vicarāmi, vasanaṭṭhānaṃ me dāpehī”ti suṭṭhutamā yāci.

Atha naṃ so “ahampi tava kāraṇā seṭṭhiṃ vattuṃ na sakkhissāmi, ekaṃ pana te upāyaṃ kathessāmī”ti āha. Sādhū, deva, kathehīti. Gaccha, seṭṭhino āyuttakavesaṃ gahetvā seṭṭhissa hatthato paṇṇaṃ āropetvā vohārūpajīvīhi gahitaṃ aṭṭhārasakoṭṭidhanaṃ attano ānubhāvena sodhetvā tucchagabbhe pūretvā mahāsamuddaṃ pavitṭhaṃ aṭṭhārasakoṭṭidhanaṃ atthi, aññampi asukaṭṭhāne nāma assāmikaṃ aṭṭhārasakoṭṭidhanaṃ atthi, taṃ sabbaṃ saṃharitvā tassa tucchagabbhe pūretvā daṇḍakammaṃ katvā khamāpehīti. Sā “sādhū, devā”ti vuttanayeneva taṃ sabbaṃ katvā puna tassa sirigabbhaṃ obhāsayamānā ākāse ṭhatvā “ko eso”ti vutte ahaṃ te catutthadvārakoṭṭhake adhivatthā andhabāladevatā, mayā andhabālatāya yaṃ tumhākaṃ santike kathitaṃ, taṃ me khamatha. Sakkassa hi me vacanena catupaṇṇāsakoṭṭidhanaṃ saṃharitvā tucchagabbhapūraṇaṃ daṇḍakammaṃ kataṃ, vasanaṭṭhānaṃ alabhamānā kilamāmīti. Anāthapiṇḍiko cintesi - “ayaṃ devatā ‘daṇḍakammañca me kata’nti vadati, attano ca dosaṃ paṭijānāti, sammāsambuddhassa naṃ dassessāmī”ti. So taṃ satthu santikaṃ netvā tāya katakammaṃ sabbaṃ ārocesi. Devatā satthu pādesu sirasā nipatitvā, “bhante, yaṃ mayā andhabālatāya tumhākaṃ guṇe ajānitvā pāpakaṃ vacanaṃ vuttaṃ, taṃ me khamathā”ti satthāraṃ khamāpetvā mahāseṭṭhiṃ khamāpesi. Satthā kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipākavasena seṭṭhiñceva devatañca ovadanto “idha, gahapati, pāpapuggalopi yāva pāpaṃ na paccati, tāva bhadraṃ pi passati.

Yadā panassa pāpaṃ paccati, tadā pāpameva passati. Bhadrapuggalopi yāva bhadraṃ na paccati, tāva pāpāni passati. Yadā panassa bhadraṃ paccati, tadā bhadrameva passatī”ti vatvā anusandhiṃ ghaṭetvā dhammaṃ desento imā gāthā abhāsi -

119. “Pāpopi passatī bhadraṃ, yāva pāpaṃ na paccati;
Yadā ca paccatī pāpaṃ, atha pāpo pāpāni passati.

120. “Bhadropi passatī pāpaṃ, yāva bhadraṃ na paccati;
Yadā ca paccatī bhadraṃ, atha bhadro bhadraṇi passatī”ti.

Tattha pāpoti kāyaduccaritādinā pāpakammena yuttapuggalo. Sopi hi purimasucaritānubhāvena nibbattaṃ sukhaṃ anubhavamāno bhadraṃ pi passati. Yāva pāpaṃ na paccatīti yāvassa taṃ pāpakammaṃ diṭṭhadhamme vā samparāye vā vipākaṃ na deti. Yadā panassa taṃ diṭṭhadhamme vā samparāye vā vipākaṃ deti, atha diṭṭhadhamme vividhā kammakāraṇā, samparāye ca apāyadukkhaṃ anubhonto so pāpo pāpāniyeva passati. Dutiyagāthāyapi kāyasucaritādinā bhadraṃ pi passati. Sopi hi purimaduccaritānubhāvena nibbattaṃ dukkhaṃ anubhavamāno pāpaṃ passati. Yāva bhadraṃ na paccatīti yāvassa taṃ bhadraṃ kammaṃ diṭṭhadhamme vā samparāye vā vipākaṃ na deti. Yadā pana taṃ vipākaṃ deti, atha diṭṭhadhamme lābhasakkārādisukhaṃ, samparāye ca dibbasampattisukhaṃ anubhavamāno so bhadro bhadraṇiyeveva passatīti.

Desanāvasāne sā devatā sotāpattiphale patiṭṭhahi, sampattaparisāyapi sātthikā dhammadesanā ahoṣīti.

Anāthapiṇḍikasetṭhivathu catutthaṃ.

5. Asaññataparikkhārabhikkhuvathu

121. Māvamaññetha pāpassatī imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto ekaṃ asaññataparikkhāraṃ bhikkhuṃ ārabba kathesi.

So kira yaṃ kiñci mañcapīṭhādibhedaṃ parikkhāraṃ bahi paribhuñjitvā tattheva chaḍḍeti. Parikkhāro vassenapi ātapenapi upacikādīhi pi vinassati. So bhikkhūhi “nanu, āvuso, parikkhāro nāma paṭisāmitabbo”ti vutte “appakaṃ mayā kataṃ, āvuso, etaṃ, na etassa cittaṃ atthi, na pitta”nti vatvā tattheva karoti. Bhikkhū tassa kiriyaṃ satthu ārocesuṃ. Satthā taṃ pakkosāpetvā “saccaṃ kira tvaṃ bhikkhu evaṃ karosī”ti pucchi. So satthārā pucchitopi “kiṃ etaṃ bhagavā appakaṃ mayā kataṃ, na tassa cittaṃ atthi, nāssa pitta”nti tattheva avamaññanto āha. Atha naṃ satthā “bhikkhūhi evaṃ kātuṃ na vaṭṭati, pāpakammaṃ nāma ‘appaka’nti na avamaññitabbaṃ. Ajjhokāse ṭhapitañhi vivaṭṭamukhaṃ bhājanaṃ deve vassante kiñcāpi ekabindunā na pūراتi, punappunaṃ vassante pana pūrateva, evamevaṃ pāpaṃ karonto puggalo anupubbena mahantaṃ pāparāsiṃ karotī”ti vatvā anusandhiṃ ghaṭetvā dhammaṃ desento imaṃ gāthamāha -

121. “Māvamaññetha pāpassa, na mantaṃ āgamissati;
Udabindunipātena, udakumbhopi pūراتi;
Bālo pūراتi pāpassa, thokaṃ thokampi ācina”nti.

Tattha māvamaññethāti na avajāneyya. Pāpassāti pāpaṃ. Na mandam āgamissatīti “appamattakaṃ me pāpakaṃ kataṃ, kadā etaṃ vipaccissatī”ti evaṃ pāpaṃ nāvajāneyyāti attho. Udakumbhopīti deve vassante mukhaṃ vivaritvā ṭhapitaṃ yaṃ kiñci kulālabhājanaṃ yathā taṃ ekekassāpi udakabinduno nipātena anupubbena pūراتi, evaṃ bālapuggalo thokaṃ thokampi pāpaṃ ācinanto karonto vaḍḍhento pāpassa pūراتiyevāti attho.

Desanāvasāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇiṃsu. Satthāpi “ajjhokāse seyyaṃ santharitvā paṭipākatikaṃ akaronto imaṃ nāma āpattimāpajjati”ti sikkhāpadaṃ paññāpesīti.

Asaññataparikkhārabhikkhuvatthu pañcamaṃ.

6. Biḷālapādakasetṭhivatthu

122. Māvamaññetha puññassāti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto biḷālapādakasetṭhiṃ ārabba kathesi.

Ekasmiñhi samaye sāvattvivāsino vaggabandhanena buddhappamukhassa bhikkhusaṅghassa dānaṃ denti. Athekadivasaṃ satthā anumodanaṃ karonto evamāha -

“Upāsakā idhekacco attanāva dānaṃ deti, paraṃ na samādapeti. So nibbattanibbattaṭṭhāne bhogasampadaṃ labhati, no parivārasampadaṃ. Ekacco attanā dānaṃ na deti, paraṃ samādapeti. So nibbattanibbattaṭṭhāne parivārasampadaṃ labhati, no bhogasampadaṃ. Ekacco attanā ca na deti, parañca na samādapeti. So nibbattanibbattaṭṭhāne neva bhogasampadaṃ labhati, na parivārasampadaṃ, vighāsādo hutvā vicarati. Ekacco attanā ca deti, parañca samādapeti. So nibbattanibbattaṭṭhāne bhogasampadañceva labhati, parivārasampadañcā”ti.

Atheko paṇḍitapuriso taṃ dhammadesanaṃ sutvā “aho acchariyamidaṃ kāraṇaṃ, ahaṃ dāni ubhayasampattisaṃvattanikaṃ kammaṃ karissāmī”ti cintetvā satthāraṃ utṭhāya gamanakāle āha - “bhante, sve amhākaṃ bhikkhaṃ gaṇhathā”ti. Kittakehi pana te bhikkhūhi atthoti? Sabbabhikkhūhi, bhanteti. Satthā adhivāsesi. Sopi gāmaṃ pavisitvā, “ammatātā, mayā svātanāya buddhappamukho bhikkhusaṅgho nimantito, yo yattakānaṃ bhikkhūnaṃ sakkoti, so tattakānaṃ yāguādīnaṃ atthāya taṇḍulādīni detu, ekasmiṃ ṭhāne pacāpetvā dānaṃ dassāmā”ti ugghosento vicari.

Atha naṃ eko setṭhi attano āpaṇadvāraṃ sampattaṃ disvā “ayaṃ attano pahonake bhikkhū animantetvā pana sakalagāmaṃ samādapento vicarati”ti kujjhitvā “tayā gahitabhājanaṃ āharā”ti tīhi aṅgulīhi gahetvā thoke taṇḍule adāsi, tathā mugge, tathā māseti. So tato paṭṭhāya biḷālapādakasetṭhi nāma jāto, sappiphāṇitādīni dentopi karaṇḍaṃ kuṭe pakkhipitvā ekato koṇaṃ katvā binduṃ binduṃ paggharāyanto thokathokameva adāsi. Upāsako avasesehi dinnaṃ ekato katvā iminā dinnaṃ visuṃyeva aggahesi. So setṭhi tassa kiriyaṃ disvā “kiṃ nu kho esa mayā dinnaṃ visuṃ gaṇhāti”ti cintetvā tassa pacchato pacchato ekaṃ cūlupaṭṭhākaṃ paṇiṃ “gaccha, yaṃ esa karoti, taṃ jānāhi”ti. So gantvā “setṭhissa mahapphalaṃ hotū”ti yāgubhattapūvānaṃ atthāya ekaṃ dve taṇḍule pakkhipitvā muggamāsepi telaphāṇitādibindūnipi sabbabhājanesu pakkhipi. Cūlupaṭṭhāko gantvā setṭhissa ārocesi. Taṃ sutvā setṭhi cintesi - “sace me so parisamajjhe avaṇṇaṃ bhāsissati,

mama nāme gahitamatteyeva naṃ paharivā māressāmī”ti nivāsanantare churikaṃ bandhitvā punadivase gantvā bhattagge aṭṭhāsi. So puriso buddhappamukhaṃ bhikkhusaṅghaṃ parivisitvā bhagavantaṃ āha - “bhante, mayā mahājanaṃ samādapetvā imaṃ dānaṃ dinnaṃ, tattha samādapitamanussā attano attano balena bahūnīpi thokānīpi taṇḍulādīni adamsu, tesam sabbesaṃ mahapphalaṃ hotū”ti. Taṃ sutvā so seṭṭhi cintesi - “ahaṃ ‘asukena nāma accharāya gaṇhitvā taṇḍulādīni dinnānīti mama nāme gahitamatte imaṃ māressāmī”ti āgato, ayaṃ pana sabbasaṅgāhikaṃ katvā ‘yehipi nālīādīhi minitvā dinnaṃ, yehipi accharāya gahetvā dinnaṃ, sabbesaṃ mahapphalaṃ hotū”ti vadati. Sacāhaṃ evarūpaṃ na khamāpessāmi, devadaṇḍo mama matthake patissatī”ti. So tassa pādamūle nipajjitvā “khamāhi me, sāmī”ti āha. “Kiṃ ida”nti ca tena vutte sabbaṃ taṃ pavattim ārocesi. Taṃ kiriyaṃ disvā satthā “kiṃ ida”nti dānaveyyāvaṭikaṃ pucchi. So atītadivasato paṭṭhāya sabbaṃ taṃ pavattim ārocesi. Atha naṃ satthā “evaṃ kira seṭṭhi”ti pucchitvā, “āma, bhante”ti vutte, “upāsaka, puññaṃ nāma ‘appaka’nti na avamaññitabbaṃ, mādisassa buddhappamukhassa bhikkhusaṅghassa dānaṃ datvā ‘appaka’nti na avamaññitabbaṃ. Paṇḍitamanussā hi puññaṃ karontā vivaṭabhājanaṃ viya udakena anukkamena puññaṃ pūrantiyevā”ti vatvā anusandhiṃ ghaṭetvā dhammaṃ desento imaṃ gāthamāha -

122. “Māvamaññetha puññaṃ, na mandaṃ āgamissati;
 Udabindunipātena, udakumbhopi pūراتي;
 Dhīro pūراتي puññaṃ, thokaṃ thokampi ācina”nti.

Tassattho - paṇḍitamanusso puññaṃ katvā “appakamattaṃ mayā kataṃ, na mandaṃ vipākavasena āgamissati, evaṃ parittakaṃ kammaṃ kahaṃ maṃ dakkhissati, ahaṃ vā taṃ kahaṃ dakkhissāmi, kadā etaṃ vipaccissatī”ti evaṃ puññaṃ māvamaññetha na avajāneyya. Yathā hi nirantaraṃ udabindunipātena vivarivā ṭhapitaṃ kulālabhājanaṃ pūراتي, evaṃ dhīro paṇḍitapuriso thokaṃ thokampi puññaṃ ācinanto puññaṃ pūراتي.

Desanāvasāne so seṭṭhi sotāpattiphalam pāpuṇi, sampattaparisāyapi sātthikā dhammadesanā ahoṣīti.

Bijālapādakaseṭṭhivatthu chaṭṭhaṃ.

7. Mahādhanaṇḍavāṇijavatthu

123. Vāṇijovāti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto mahādhanaṇḍavāṇijaṃ ārabha kathesi.

Tassa kira vāṇijassa gehe pañcasatā corā otāraṃ gavesamānā otāraṃ na labhiṃsu. Aparenā samayena vāṇijo pañca sakaṭasatāni bhaṇḍassa pūretvā bhikkhūnaṃ ārocāpesi - “ahaṃ asukaṭṭhānaṃ nāma vāṇijattāya gacchāmi, ye, ayyā, taṃ ṭhānaṃ gantukāmā, te nikkhamantu, magge bhikkhāya na kilamissantī”ti. Taṃ sutvā pañcasatā bhikkhū tena saddhiṃ maggaṃ paṭipajjiṃsu. Tepi corā “so kira vāṇijo nikkhanto”ti gantvā aṭaviyaṃ aṭṭhaṃsu. Vāṇijopi gantvā aṭavimukhe ekasmiṃ gāme vāsaṃ katvā dve tayopi divase goṇasakaṭādīni saṃvidahi, tesam pana bhikkhūnaṃ nibaddhaṃ bhikkhaṃ detiyeva. Corā tasmīṃ aticirāyante “gaccha, tassa nikkhamanadivasaṃ ṇatvā ehi”ti ekaṃ purisaṃ pahīṇiṃsu. So taṃ gāmaṃ gantvā ekaṃ sahāyakaṃ pucchi - “kadā vāṇijo nikkhamissatī”ti. So “dvīhatihaccayenā”ti vatvā “kimatthaṃ pana pucchasi”ti āha. Athassa so “mayam pañcasatā corā

etassatthāya aṭaviyaṃ ʔhitā”ti ācikkhi. Itaro “tena hi gaccha, sīghaṃ nikkhamissatī”ti taṃ uyyojetvā, “kiṃ nu kho core vāremi, udāhu vāṇija”nti cintetvā, “kiṃ me corehi, vāṇijaṃ nissāya pañcasatā bhikkhū jīvanti, vāṇijassa saññaṃ dassāmī”ti so tassa santikaṃ gantvā “kadā gamissathā”ti pucchitvā “tatiyadivase”ti vutte mayhaṃ vacanaṃ karoṭha, aṭaviyaṃ kira tumhākaṃ atthāya pañcasatā corā ʔhitā, mā tāva gamitthāti. Tvaṃ kathaṃ jānāsīti? Tesāṃ antare mama sahāyo atthi, tassa me kathāya ñātanti. “Tena hi ‘kiṃ me etto gatenā”ti nivattitvā gehameva gamissāmī”ti āha. Tasmīṃ cirāyante puna tehi corehi pesito puriso āgantvā taṃ sahāyakaṃ pucchitvā taṃ pavattiṃ sutvā “nivattitvā gehameva kira gamissatī”ti gantvā corānaṃ ārocesi. Taṃ sutvā corā tato nikkhamitvā itarasmīṃ magge aṭṭhaṃsu, tasmīṃ cirayante punapi te corā tassa santikaṃ purisaṃ pesesum. So tesāṃ tattha ʔhitabhāvaṃ ñatvā puna vāṇijassa ārocesi. Vāṇijo “idhāpi me vekallaṃ natthi, evaṃ sante neva etto gamissāmi, na ito, idheva bhavissāmī”ti bhikkhūnaṃ santikaṃ gantvā āha - “bhante, corā kira maṃ vilumpitukāmā magge ʔhitā, ‘puna nivattissatī”ti sutvā itarasmīṃ magge ʔhitā, ahaṃ etto vā ito vā agantvā thokaṃ idheva bhavissāmi, bhadantā idheva vasitukāmā vasantu, gantukāmā attano ruciṃ karontū”ti. Bhikkhū “evaṃ sante mayaṃ nivattissāmā”ti vāṇijaṃ āpucchitvā punadeva sāvattiṃ gantvā satthāraṃ vanditvā nisīdiṃsu. Satthā “kiṃ, bhikkhave, mahādhanavāṇijena saddhiṃ na gamitthā”ti pucchitvā “āma, bhante, mahādhanavāṇijassa vilumpanatthāya dvīsupi maggesu corā pariyuṭṭhiṃsu, tena so tattheva ʔhito, mayaṃ pana taṃ āpucchitvā āgatā”ti vutte, “bhikkhave, mahādhanavāṇijo corānaṃ atthitāya maggaṃ parivajjati, jīvitukāmo viya puriso halāhalaṃ visaṃ parivajjeti, bhikkhunāpi ‘tayo bhavā corehi pariyuṭṭhitamaggasadisā”ti ñatvā pāpaṃ parivajjetuṃ vaṭṭatī”ti vatvā anusandhiṃ ghaṭetvā dhammaṃ desento imaṃ gāthamāha -

123. “Vāṇijova bhayaṃ maggaṃ, appasattho mahaddhano;
Visaṃ jīvitukāmovā, pāpāni parivajjaye”ti.

Tattha bhayanti bhāyitabbaṃ, corehi pariyuṭṭhitattā sappatibhayanti attho. Idaṃ vuttaṃ hoti - yathā mahādhanavāṇijo appasattho sappatibhayaṃ maggaṃ, yathā ca jīvitukāmo halāhalaṃ visaṃ parivajjeti, evaṃ paṇḍito bhikkhu appamattakānapi pāpāni parivajjeyyāti.

Desanāvasāne te bhikkhū saha paṭisambhidāhi arahattaṃ pāpuṇiṃsu, sampattamahājanassāpi sātthikā dhammadesanā ahoṣīti.

Mahādhanavāṇijavatthu sattamaṃ.

8. Kukkuṭamittanesādavatthu

124. Pāṇimhi ceti imaṃ dhammadesanaṃ satthā veḷuvane viharanto kukkuṭamittaṃ nāma nesādaṃ ārabha kathesi.

Rājagahe kira ekā seṭṭhidhītā vayappattā sattabhūmikapāsādassa upari sirigabbhe ārakkhaṇatthāya ekaṃ paricārikaṃ datvā mātāpitūhi vāsiyamānā ekadivasaṃ sāyanhasamaye vātapānena antaravithiṃ oloketi pañca pāsasatāni pañca sūlasatāni ādāya mige vadhitvā jīvamānaṃ ekaṃ kukkuṭamittaṃ nāma nesādaṃ pañca migasatāni vadhitvā tesāṃ maṃsena mahāsakaṭaṃ pūretvā sakaṭadhure nisīditvā maṃsavikkiṇanatthāya nagaraṃ pavisantaṃ disvā tasmīṃ paṭibaddhacittā paricārikāya hatthe paṇṇākāraṃ datvā “gaccha, etassa paṇṇākāraṃ datvā

gamanakālaṃ ñatvā ehī”ti pesesi. Sā gantvā tassa paṇṇākāraṃ datvā pucchi - “kadā gamissasi”ti? So “ajja maṃsaṃ vikkiṇitvā pātova asukadvārena nāma nikkhamitvā gamissāmi”ti āha. Sā tena kathitakathaṃ sutvā āgantvā tassā ārocesi. Setṭhīdhītā attanā gahetabbayuttakaṃ vatthābharaṇajātaṃ saṃvidahitvā pātova malinavatthaṃ nivāsetvā kuṭaṃ ādāya dāsīhi saddhiṃ udakatitthaṃ gacchantī viya nikkhamitvā taṃ tṭhānaṃ gantvā tassāgamaṇaṃ oloketi atṭhāsi. Sopi pātova sakaṭaṃ pājento nikkhami. Sā tassa pacchato pacchato pāyāsi. So taṃ disvā “ahaṃ taṃ ‘asukassa nāma dhītā’ti na jānāmi, mā maṃ anubandhi, amma”ti āha. Na maṃ tvaṃ pakkosasi, ahaṃ attano dhammatāya āgacchāmi, tvaṃ tuṇhī hutvā attano sakaṭaṃ pājehīti. So punappunaṃ taṃ nivāretiyeva. Atha naṃ sā āha - “sāmi, sirī nāma attano santikaṃ āgacchantī nivāretuṃ na vaṭṭatī”ti. So tassā nissaṃsayena āgamanakāraṇaṃ ñatvā taṃ sakaṭaṃ āropetvā agamāsi. Tassā mātāpitara ito cito ca pariyesāpetvā apassantā “matā bhavissati”ti matakabhattaṃ kariṃsu. Sāpi tena saddhiṃ saṃvāsamanvāya paṭipāṭiyā satta putte vijāyitvā te vayappatte gharabandhanena bandhi.

Athekadivasaṃ satthā paccūsasamaye lokaṃ volokento kukkuṭamittaṃ saputtaṃ saṇṇisaṃ attano ñāṇajālassa anto pavitṭhaṃ disvā, “kiṃ nu kho eta”nti upadhārento tesāṃ pannarasannampi sotāpattimaggaṃ upanissayaṃ disvā pātova pattacīvaraṃ ādāya tassa pāsattṭhānaṃ agamāsi. Taṃ divasaṃ pāse baddho ekamigopi nāhosi. Satthā tassa pāsamūle padavalaṇṇaṃ dassetvā purato ekassa gumbassa heṭṭhā chāyāyaṃ nisīdi. Kukkuṭamitto pātova dhanuṃ ādāya pāsattṭhānaṃ gantvā ādito paṭṭhāya pāse olokayamāno pāse baddhaṃ ekampi migaṃ adisvā satthu padavalaṇṇaṃ addasa. Athassa etadahosi - “ko mayhaṃ baddhamige mocento vicarati”ti. So satthari āghātaṃ bandhitvā gacchanto gumbamūle nisinnaṃ satthāraṃ disvā, “iminā mama migā mocitā bhavissanti, māressāmi na”nti dhanuṃ ākaḍḍhi. Satthā dhanuṃ ākaḍḍhituṃ datvā vissajjetuṃ nādāsi. So saraṃ vissajjetumpi oropetumpi asakkonto phāsukāhi bhijjantīhi viya mukhato kheḷena paggharantena kilantarūpo atṭhāsi. Athassa puttā gehaṃ gantvā “pitā no cirāyati, kiṃ nu kho eta”nti vatvā “gacchatha, tātā, pitu santika”nti mātara pesitā dhanūni ādāya gantvā pitaraṃ tathāṭṭhitaṃ disvā “ayaṃ no pitu paccāmitto bhavissati”ti sattapi janā dhanūni ākaḍḍhitvā buddhānubhāvena yathā nesaṃ pitā tṭhito, tatheva atṭhaṃsu. Atha nesaṃ mātā “kiṃ nu kho me puttāpi cirāyantī”ti vatvā sattahi suṇisāhi saddhiṃ gantvā te tathāṭṭhite disvā “kassa nu kho ime dhanūni ākaḍḍhitvā tṭhitā”ti oloketi satthāraṃ disvā bāhā paggayha - “mā me pitaraṃ nāsetha, mā me pitaraṃ nāsethā”ti mahāsaddamakāsi. Kukkuṭamitto taṃ saddaṃ sutvā cintesi - “naṭṭho vatamhi, sasuro kira me esa, aho mayā bhāriyaṃ kammaṃ kata”nti. Puttāvissa “ayyako kira no esa, aho bhāriyaṃ kammaṃ kata”nti cintayīṃsu. Kukkuṭamitto “ayaṃ sasuro me”ti mettacittaṃ upaṭṭhapesi, puttāpissa “ayyako no”ti mettacittaṃ upaṭṭhapesuṃ. Atha te nesaṃ mātā setṭhīdhītā “khippaṃ dhanūni chaḍḍetvā pitaraṃ me khamāpethā”ti āha.

Satthā tesāṃ muducittataṃ ñatvā dhanuṃ otāretuṃ adāsi. Te sabbe satthāraṃ vanditvā “khamatha no, bhante”ti khamāpetvā ekamantaṃ nisīdiṃsu. Atha nesaṃ satthā anupubbiṃ kathaṃ kathesi. Desanāvasāne kukkuṭamitto saddhiṃ puttehi ceva suṇisāhi ca attapañcadasamo sotāpattiphale patiṭṭhahi. Satthā piṇḍāya caritvā pacchābhattaṃ vihāraṃ agamāsi. Atha naṃ ānandatthero pucchi - “bhante, kahaṃ gamitthā”ti. Kukkuṭamittassa santikaṃ, ānandāti. Pāṇātipātakammasa vo, bhante, akārako katoti. Āmānanda, so attapañcadasamo acalasaddhāya patiṭṭhāya tīsu

ratanesu nikkañkho hutvā pāṇātipātakamassa akārako jātoti. Bhikkhū āhaṃsu - “nanu, bhante, bhariyāpissa atthī”ti. Āma, bhikkhave, sā kulagehe kumārikā hutvā sotāpattiphalam patti. Bhikkhū katham samuṭṭhāpesum “kukkuṭamittassa kira bhariyā kumārikakāle eva sotāpattiphalam patvā tassa geham gantvā satta putte labhi, sā ettakam kalam sāmikena ‘dhanum āhara, sare āhara, sattiṃ āhara, sūlam āhara, jālam āharā’ti vuccamānā tāni adāsi. Sopi tāya dinnāni ādāya gantvā pāṇātipātam karoti, kiṃ nu kho sotāpannāpi pāṇātipātam karontī”ti. Satthā āgantvā “kāya nuttha, bhikkhave, etarahi kathāya sannisinnā”ti pucchitvā “imāya nāmā”ti vutte, “na, bhikkhave, sotāpannā pāṇātipātam karonti, sā pana ‘sāmikassa vacanam karomī’ti tathā akāsi. ‘Idam gahetvā esa gantvā pāṇātipātam karotū’ti tassā cittaṃ natthi. Pāṇitalasmiñhi vaṇe asati viṣam gaṇhantassa taṃ viṣam anuḍaḥitum na sakkoti, evamevaṃ akusalacetanāya abhāvena pāpam akarontassa dhanuādīni nīharitvā dadatopi pāpam nāma na hotī”ti vatvā anusandhiṃ ghaṭetvā dhammam desento imam gāthamāha -

124. “Pāṇimhi ce vaṇo nāssa, hareyya pāṇinā viṣam;
Nābbaṇam viṣamanveti, natthi pāpam akubbato”ti.

Tattha nāssāti na bhavēyya. Hareyyāti haritum sakkuṇēyya. Kiṃ kāraṇā? Yasmā nābbaṇam viṣamanveti avaṇaṇhi pāṇim viṣam anvetum na sakkoti, evameva dhanuādīni nīharitvā dentassāpi akusalacetanāya abhāvena pāpam akubbato pāpam nāma natthi, avaṇam pāṇim viṣam viya nāssa cittaṃ pāpam anugacchatīti.

Desanāvasāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇimṣūti.

Aparena samayena bhikkhū katham samuṭṭhāpesum - “ko nu kho kukkuṭamittassa saputtassa saṇṇisassa sotāpattimaggassūpanissayo, kena kāraṇena nesādakule nibbatto”ti. Satthā āgantvā “kāya nuttha, bhikkhave, etarahi kathāya sannisinnā”ti pucchitvā “imāya nāmā”ti vutte, bhikkhave, atīte kassapadasabalassa dhātucetiyaṃ saṃvidahantā evamāhaṃsu - “kiṃ nu kho imassa cetiyassa mattikā bhavissati, kiṃ udaka”nti. Atha nesam etadahosi - “haritālamanosilā mattikā bhavissati, tilatelaṃ udaka”nti. Te haritālamanosilā koṭṭetvā tilatelena saṃsanditvā iṭṭhakāya ghaṭetvā suvaṇṇena khacitvā anto cinimṣu, bahimukhe pana ekagghanasuvaṇṇaiṭṭhakāva ahesum. Ekekā satasahassagghanikā ahoṣi. Te yāva dhātunidhānā cetiye niṭṭhite cintayimṣu - “dhātunidhānakāle bahunā dhanena attho, kam nu kho jeṭṭhakam karomā”ti.

Atheko gāmaṇāsiko seṭṭhi “aham jeṭṭhako bhavissāmī”ti dhātunidhāne ekaṃ hiraññakoṭiṃ pakkhipi. Taṃ disvā raṭṭhavāsino “ayaṃ nagaraseṭṭhi dhanameva saṃharati, evarūpe cetiye jeṭṭhako bhavitum na sakkoti, gāmaṇāsī pana koṭidhanam pakkhipitvā jeṭṭhako jāto”ti ujjhāyimṣu. So tesam katham sutvā “aham dve koṭiyo datvā jeṭṭhako bhavissāmī”ti dve koṭiyo adāsi. Itaro “ahameva jeṭṭhako bhavissāmī”ti tisso koṭiyo adāsi. Evaṃ vaḍḍhetvā vaḍḍhetvā nagaravāsī aṭṭha koṭiyo adāsi. Gāmaṇāsino pana gehe navakoṭidhanameva atthi, nagaravāsino cattālīsakoṭidhanam. Tasmā gāmaṇāsī cintesi - “sacāham nava koṭiyo dassāmi, ayaṃ ‘dasa koṭiyo dassāmī’ti vakkhati, atha me niddhanabhāvo paññāyissatī”ti. So evamāha - “aham ettakañca dhanam dassāmi, saputtadāro ca cetiyassa dāso bhavissāmī”ti satta putte satta saṇṇisāyo bhariyañca gahetvā attanā saddhiṃ cetiyassa niyyādesi. Raṭṭhavāsino “dhanam nāma sakkā uppādetum, ayaṃ pana saputtadāro attānam niyyādesi, ayameva jeṭṭhako hotū”ti taṃ jeṭṭhakam karimṣu. Iti te soḷasapi janā cetiyassa dāsā

ahesum. Raṭṭhavāsino pana te bhujiṣṣe akaṃsu. Evaṃ santēpi cetiyameva paṭijaggitvā yāvatāyukaṃ tathā tato cutā devaloke nibbattiṃsu. Tesu ekaṃ buddhantaraṃ devaloke vasantesu imasmiṃ buddhuppāde bhariyā tato cavitvā rājagahe seṭṭhino dhītā hutvā nibbatti. Sā kumārikāva hutvā sotāpattiphalaṃ pāpuṇi. Adiṭṭhasaccassa pana paṭisandhi nāma bhāriyāti tassā sāmiko samparivattamāno gantvā nesādakule nibbatti. Tassa saha dassaneneva seṭṭhidhītaraṃ pubbasineho ajjhotthari. Vuttampi cetam -

“Pubbeva sannivāsena, paccuppannahitena vā;
Evaṃ taṃ jāyate pemaṃ, uppalaṃva yathodake”ti.

Sā pubbasineheneva nesādakulaṃ agamāsi. Puttāpissā devalokā cavitvā tassā eva kucchismiṃ paṭisandhiṃ gaṇhiṃsu, suṇisāyopissā tattha tattha nibbattitvā vayappattā tesameva geḥaṃ agamaṃsu. Evaṃ te sabbepi tadā cetiyaṃ paṭijaggitvā tassa kammassānubhāvena sotāpattiphalaṃ pattāti.

Kukkuṭamittanesādavatthu aṭṭhamam.

9. Kokasunakhaluddakavatthu

125. Yo appaduṭṭhassāti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto kokaṃ nāma sunakhaluddakaṃ ārabha kathesi.

So kira ekadivasam pubbaṇhasamaye dhanuṃ ādāya sunakhaparivuto araṇṇaṃ gacchanto antarāmagge ekaṃ piṇḍāya pavisantaṃ bhikkhuṃ disvā kujjhitvā “kāḷakaṇṇi me diṭṭho, ajja kiñci na labhissāmī”ti cintetvā pakkāmi. Theropi gāme piṇḍāya caritvā katabhattakicco puna vihāraṃ pāyāsi. Itaropi araṇṇe vicaritvā kiñci alabhitvā paccāgacchanto puna theram disvā “ajjāhaṃ imaṃ kāḷakaṇṇiṃ disvā araṇṇaṃ gato kiñci na labhiṃ, idāni me punapi abhimukho jāto, sunakhehi naṃ khādāpessāmī”ti saṇṇaṃ datvā sunakhe vissajjesi. Theropi “mā evaṃ kari upāsakā”ti yāci. So “ajjāhaṃ tava sammukhībhūtattā kiñci nālatthaṃ, punapi me sammukhībhāvamāgatosi, khādāpessāmeva ta”nti vatvā sunakhe uyyojesi. Thero vegena ekaṃ rukkaṃ abhiruhitvā purisappamaṇe tṭhāne nisīdi. Sunakhā rukkaṃ parivāresuṃ. Luddako gantvā “rukkaṃ abhiruhatopi te makkho natthī”ti taṃ saratuṇḍena pādātaṃ vijjhi. Thero “mā evaṃ karohī”ti taṃ yāciyeva. Itaro tassa yācanaṃ anādiyitvā punappunaṃ vijjhiyeva. Thero ekasmiṃ pādātaṃ vijjhiyamāne taṃ ukkhipitvā dutiyaṃ pādaṃ olambitvā tasmīṃ vijjhiyamāne tampi ukkhipati, evamassa so yācanaṃ anādiyitvā dvepi pādātalāni vijjhiyeva. Therassa sarīraṃ ukkāhi ādittaṃ viya ahoṣi. So vedanānuvattiko hutvā satīṃ paccupaṭṭhāpetuṃ nāsakkhi, pārutacīvaraṃ bhassantampi na sallakkhesi. Taṃ patamānaṃ kokaṃ sīsato paṭṭhāya parikkhipantameva pati. Sunakhā “thero patito”ti saṇṇāya cīvarantaraṃ pavisitvā attano sāmikaṃ luṇḍitvā khādantā aṭṭhimattāvasesaṃ kariṃsu. Sunakhā cīvarantarato nikkhamitvā bahi aṭṭhaṃsu.

Atha nesaṃ thero ekaṃ sukkhadaṇḍakaṃ bhaṇḍitvā khipi. Sunakhā theram disvā “sāmikova amhehi khādito”ti ṇatvā araṇṇaṃ pavisīṃsu. Thero kukkucāṃ uppādesi “mama cīvarantaraṃ pavisitvā esa nattho, arogaṃ nu kho me sīla”nti. So rukkhā otaritvā satthu santikaṃ gantvā ādito paṭṭhāya sabbam taṃ pavattiṃ ārocetvā - “bhante, mama cīvaraṃ nissāya so upāsako nattho, kacci me arogaṃ sīlaṃ, atthi me samaṇabhāvo”ti pucchi. Satthā tassa vacanaṃ sutvā “bhikkhu arogaṃ te sīlaṃ, atthi te samaṇabhāvo, so appaduṭṭhassa padussitvā vināsaṃ patto, na kevalaṇca idāneva,

atītepi appaduṭṭhānaṃ padussitvā vināsaṃ pattoyevā”ti vatvā tamatthaṃ pakāsento atītaṃ āhari -

Atīte kireko vejjo vejjakammatthāya gāmaṃ vicaritvā kiñci kammaṃ alabhitvā chātājjhato nikkhamitvā gāmadvāre sambahule kumārake kīlante disvā “ime sappena ḍaṃsāpetvā tikicchitvā āhāraṃ labhissāmi”ti ekasmiṃ rukkhabile sīsaṃ niharitvā nipannaṃ sappam dassetvā, “ambho, kumārakā eso sālikapotako, gaṇhatha na”nti āha. Atheko kumārako sappam gīvāyaṃ daḷhaṃ gahetvā nīharitvā tassa sappabhāvaṃ ṇatvā viravanto avidūre ṭhitassa vejjassa matthake khipi. Sappo vejjassa khandhaṭṭhikaṃ parikkhipitvā daḷhaṃ ḍaṃsitvā tattheva jīvitakkhayaṃ pāpesi, evamesa koko sunakhaluddako pubbepi appaduṭṭhassa padussitvā vināsaṃ pattoyevāti.

Satthā imaṃ atītaṃ āharitvā anusandhiṃ ghaṭetvā dhammaṃ desento imaṃ gāthamāha -

125. “Yo appaduṭṭhassa narassa dussati, suddhassa posassa anaṅgaṇassa;
Tameva bālaṃ pacceṭi pāpaṃ, sukhumo rajo paṭivātaṃva khitto”ti.

Tattha appaduṭṭhassāti attano vā sabbasattānaṃ vā aduṭṭhassa. Narassāti sattassa. Dussatīti aparajjhati. Suddhassāti niraparādhasseva. Posassāti idampi aparenākārena sattādhivacanameva. Anaṅgaṇassāti nikkilesassa. Pacceṭīti patietī. Paṭivātanti yathā ekena purisena paṭivāte ṭhitaṃ paharitukāmatāya khitto sukhumo rajoti tameva purisaṃ pacceṭi, tasseeva upari patati, evameva yo puggalo apaduṭṭhassa purisassa pāṇippaharādīni dadanto padussati, tameva bālaṃ diṭṭheva dhamme, samparāye vā nirayādīsu vipaccamānaṃ taṃ pāpaṃ vipākadukkhavasena pacceṭīti attho.

Desanāvasāne so bhikkhu arahatte patiṭṭhahi, sampattaparisāyapi sātthikā dhammadesanā ahoṣīti.

Kokasunakhaluddakavatthu navamaṃ.

10. Maṇikāraikulūpakatissattheravatthu

126. Gabbhameketi imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto maṇikāraikulūpakaṃ tissattheraṃ ārabba kathesi.

So kira thero ekassa maṇikārassa kule dvādasa vassāni bhuñji. Tasmīṃ kule jayampatikā mātāpituṭṭhāne ṭhatvā theram paṭijaggiṃsu. Athekadivasam so maṇikāro therassa purato maṃsaṃ chindanto nisinno hoti. Tasmīṃ khaṇe rājā pasenadi kosalo ekaṃ maṇiratanam “imaṃ dhovitvā vijjhutvā paṇṇatū”ti pesesi. Maṇikāro salohiteneva hatthena taṃ paṭiggahetvā peḷāya upari ṭhapetvā hatthadhovanatthaṃ anto pāvisi. Tasmīṃ pana gehe posāvaniyakoñcasakuṇo atthi. So lohitagandhena maṃsasaññāya taṃ maṇiṃ therassa passantasseva gili. Maṇikāro āgantvā maṇiṃ apassanto “maṇi kena gahito”ti bhariyañca puttake ca paṭipāṭiyā pucchitvā tehi “na gaṇhāmā”ti vutte “therena gahito bhavissatī”ti. Cintetvā bhariyāya saddhiṃ mantesi - “therena maṇi gahito bhavissatī”ti. Sā, sāmi, mā evam avaca, ettakaṃ kālaṃ mayā therassa na kiñci vajjaṃ diṭṭhapubbaṃ, na so maṇiṃ gaṇhātīti. Maṇikāro theram pucchi - “bhante, imasmiṃ ṭhāne maṇiratanam tumhehi gahita”nti. Na gaṇhāmi, upāsakāti. Bhante, na idha añño atthi, tumhehiyeva gahito bhavissati, detha me maṇiratananti. So tasmīṃ asampaṭicchante puna bhariyam āha

- “thereneva maṇi gahito, pīletvā naṃ pucchissāmī”ti. Sā, sāmi, mā no nāsayi, varaṃ amhehi dāsabyaṃ upagantūṃ, na ca therāṃ evarūpaṃ vattuntī. So “sabbeva mayaṃ dāsattaṃ upagacchantā maṇimūlaṃ na agghāmā”ti rajjuṃ gahetvā therassa sīsaṃ veṭhetvā daṇḍena ghaṭṭesi. Therassa sīsato ca kaṇṇanāsāhi ca lohitaṃ pagghari, akkhini nikkhamanākārappattāni ahesuṃ, so vedanāpamatto bhūmiyaṃ pati. Koṇco lohitaḡandhenā gantvā lohitaṃ pivi. Atha naṃ maṇikāro there uppannakodhavegena “tvāṃ kiṃ karosī”ti pādena paharitvā khiṃ. So ekappahāreneva maritvā uttāno ahoṣi.

Thero taṃ disvā, upāsaka, sīse veṭhanaṃ tāva me sithilaṃ katvā imaṃ koṇcaṃ olokehi “mato vā, no vā”ti. Atha naṃ so āha - “eso viya tvampi marissasī”ti. Upāsaka, iminā so maṇi gilito, sace ayaṃ na amarissā, na te ahaṃ marantopi maṇiṃ ācikkhissanti. So tassa udaraṃ phāletvā maṇiṃ disvā pavedhento saṃviggamānaso therassa pādamūle nipajjitvā “khamatha, me, bhante, ajānantaṃ mayā kata”nti āha. Upāsaka, neva tuyhaṃ doso atthi, na mayhaṃ, vaṭṭassevesa doso, khamāmi teti. Bhante, sace me khamatha, pakatiniyāmeneva me gehe nisīditvā bhikkhaṃ gaṇhathāti. “Upāsaka, na dānaṃ ito paṭṭhāya paresaṃ gehassa antochadanaṃ pavississāmi, antogehapavesanasseva hi ayaṃ doso, ito paṭṭhāya pādesu āvahantesu gehadvāre tṭhito va bhikkhaṃ gaṇhissāmī”ti vatvā dhutaṅgaṃ samādāya imaṃ gāthamāha -

“Paccati munino bhattaṃ, thokaṃ thokaṃ kule kule;
Piṇḍikāya carissāmi, atthi jaṅghabalaṃ mamā”ti. -

Idaṅca pana vatvā thero teneva byādhinā na cirasseva parinibbāyi. Koṇco maṇikārassa bhariyāya kucchismiṃ paṭisandhiṃ gaṇhi. Maṇikāro kālaṃ katvā niraye nibbatti. Maṇikārassa bhariyā there muducittatāya kālaṃ katvā devaloke nibbatti. Bhikkhū satthāraṃ tesāṃ abhisamparāyaṃ pucchiṃsu. Satthā, “bhikkhave, idhekacce gabbhe nibbattanti, ekacce pāpakārino niraye nibbattanti, ekacce katakalyāṇā devaloke nibbattanti, anāsavā pana parinibbāyanti”ti vatvā anusandhiṃ ghaṭetvā dhammaṃ desento imaṃ gāthamāha -

126. “Gabbhameke uppajjanti, nirayaṃ pāpakammīno;
Saggaṃ sugatino yanti, parinibbanti anāsavā”ti.

Tattha gabbhanti idha manussagabbhova adhippeto. Sesamettha uttānatthameva.

Desanāvasāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇiṃsūti.

Maṇikāraḡulūpakatissattheravatthu dasamaṃ.

11. Tayojanavatthu

127. Na antalikkheti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto tayo jane ārabba kathesi.

Satthari kira jetavane viharante sambahulā bhikkhū satthu dassanattāya āgacchantā ekaṃ gāmaṃ piṇḍāya pavissīsu. Gāmaṃvāsino te sampatte ādāya āsanāsālāya nisīdāpetvā yāgukhajjakaṃ datvā piṇḍapātavelaṃ āgamayamānā dhammaṃ suṇantā nisīdiṃsu. Tasmīṃ khaṇe bhattaṃ pacitvā sūpabyañjanaṃ dhūpayamānāya ekissā itthiyā bhājanato aggijālā utṭhahitvā chadanaṃ gaṇhi. Tato ekaṃ tiṇakaraḡaṃ utṭhahitvā jalamānaṃ ākāsaṃ pakkhandi. Tasmīṃ khaṇe eko kāko

ākāsena gacchanto tattha gīvaṃ pavesetvā tiṇavalliveṭṭhito jhāyitvā gāmamajjhe pati. Bhikkhū taṃ disvā “aho bhāriyaṃ kammaṃ, passathāvuso, kākena pattaṃ vipākāraṃ, iminā katakammaṃ aññatra satthārā ko jānissati, satthāramassa kammaṃ pucchissāmā”ti cintetvā pakkamiṃsu.

Aparesampi bhikkhūnaṃ satthu dassanattāya nāvaṃ abhiruyha gacchantānaṃ nāvā samudde niccalā atṭhāsi. Manussā “kāḷakaṇṇinā ettha bhavitabba”nti salākaṃ vicāresuṃ. Nāvikaṃ ca bhariyā paṭhamavaye ṭhitā dassanīyā pāsādikā, salākā tassā pāpuṇi. “Salākaṃ puna vicārethā”ti vatvā yāvatatiyaṃ vicāresuṃ, tikkhattumpi tassā eva pāpuṇi. Manussā “kiṃ, sāmī”ti nāvikaṃ mukhaṃ olokesuṃ. Nāviko “na sakkā ekissā attāya mahājanaṃ nāsetuṃ, udaye naṃ khipathā”ti āha. Sā gahetvā udaye khipiyamānā maraṇabhayaṭṭhitā viravaṃ akāsi. Taṃ sutvā nāviko ko attho imissā ābharaṇehi natṭhehi, sabbābharaṇāni omuñcitvā ekaṃ pilotikaṃ nivāsāpetvā chaḍḍetha naṃ, ahaṃ panetaṃ udakapiṭṭhe plavamānaṃ datṭhuṃ na sakkhissāmī tasmā yathā naṃ ahaṃ na passāmi, tathā ekaṃ vālukakuṭaṃ gīvāya bandhitvā samudde khipathāti. Te tathā kariṃsu. Tampi patitaṭṭhāneyeva macchakacchapā vilumpiṃsu. Bhikkhū taṃ pavattiṃ ṇatvā “ṭhapetvā satthāraṃ ko añño etissā itthiyā katakammaṃ jānissati, satthāraṃ tassā kammaṃ pucchissāmā”ti icchitaṭṭhānaṃ patvā nāvāto oruyha pakkamiṃsu.

Apārepi satta bhikkhū satthu dassanattāya gacchantā sāyaṃ ekaṃ vihāraṃ pavisitvā vasanaṭṭhānaṃ pucchiṃsu. Ekasmiṃca leṇe satta mañcā honti. Tesam tadeva labhitvā tattha nipannānaṃ rattibhāge kūtāgāramatto pāsāṇo pavaṭṭamāno āgantvā leṇadvāraṃ pidahi. Nevāsikā bhikkhū “mayāṃ imaṃ leṇaṃ āgantukabhikkhūnaṃ pāpayimhā, ayaṃca mahāpāsāṇo leṇadvāraṃ pidahanto atṭhāsi, apanessāma na”nti samantā sattahi gāmehi manusse sannipātetvā vāyamantāpi ṭhānā cāletuṃ nāsakkiṃsu. Anto pavitṭhabhikkhūpi vāyamiṃsuyeva. Evaṃ santēpi sattāhaṃ pāsāṇaṃ cāletuṃ nāsakkiṃsu. Āgantukā sattāhaṃ chātājhattā mahādukkhaṃ anubhaviṃsu. Sattame divase pāsāṇo sayameva pavaṭṭitvā apagato. Bhikkhū nikkhamitvā “amhākaṃ imaṃ pāpaṃ aññatra satthārā ko jānissati, satthāraṃ pucchissāmā”ti cintetvā pakkamiṃsu. Te purimehi saddhiṃ antarāmagge samāgantvā sabbe ekatova satthāraṃ upasaṅkamitvā vanditvā ekamantaṃ nisinnā satthārā katapaṭisaṅthārā attanā attanā diṭṭhānubhūtāni kāraṇāni paṭipāṭiyā pucchiṃsu.

Sattāhi tesam paṭipāṭiyā evaṃ byākāsi - “bhikkhave, so tāva kāko attanā katakammameva anubhosi. Atītakāle hi bārāṇasiyaṃ eko kassako attano goṇaṃ damento dametuṃ nāsakkihi. So hissa goṇo thokaṃ gantvā nipajji, pothetvā utṭhāpitopi thokaṃ gantvā punapi tatheva nipajji. So vāyamitvā taṃ dametuṃ asakkonto kodhābhībhūto hutvā ‘ito dāni paṭṭhāya sukhaṃ nipajjissasi’ti palālapinḍaṃ viya karonto palālena tassa gīvaṃ paliveṭṭhetvā aggimadāsi, goṇo tattheva jhāyitvā mato. Tadā, bhikkhave, tena kākena taṃ pāpakammaṃ kataṃ. So tassa vipākena dīgharattaṃ niraye paccitvā vipākāvasesena sattakkhattuṃ kākayoniyaṃ nibbattitvā evameva ākāse jhāyitvā mato”ti.

Sāpi, bhikkhave, itthi attanā katakammameva anubhosi. Sā hi atīte bārāṇasiyaṃ ekassa gahapatikassa bhariyā udakaharaṇakoṭṭanapacanādīni sabbakiccāni sahattheneva akāsi. Tassā eko sunakho taṃ gehe sabbakiccāni kurumānaṃ oloketova nisīdati. Khetṭe bhattaṃ harantiyā dārupaṇṇādīnaṃ vā attāya araṇṇaṃ gacchantiyā tāya saddhiṃyeva gacchati. Taṃ disvā daharamanussā “ambho

nikkhanto sunakhaluddako, ajja mayaṃ maṃsena bhuñjissāma”ti uppaṇḍenti. Sā tesam kathāya maṅku hutvā sunakhaṃ leḍḍudaṇḍādīhi paharivā palāpeti, sunakho nivattitvā puna anubandhati. So kirassā tatiye attabhāve bhattā ahosi, tasmā sinehaṃ chindituṃ na sakkoti. Kiñcāpi hi anamatagge saṃsāre jāyā vā pati vā abhūtapubbā nāma natthi, avidūre pana attabhāve ñātakesu adhimatto sineho hoti, tasmā so sunakho taṃ vijahituṃ na sakkoti. Sā tassa kujjhitvā khettaṃ sāmikassa yāguṃ haramānā rajjuṃ ucchaṅge ṭhapetvā agamāsi, sunakho tāyeva saddhiṃ gato. Sā sāmikassa yāguṃ datvā tucchakuṭaṃ ādāya ekaṃ udakaṭṭhānaṃ gantvā kuṭaṃ vālukāya pūretvā samīpe oloketvā ṭhitassa sunakhassa saddamakāsi. Sunakho “cirassaṃ vata me ajja madhurakathā laddhā”ti naṅguṭṭhaṃ cāleno taṃ upasaṅkami. Sā taṃ gīvāyaṃ daḷhaṃ gahetvā ekāya rajjukotiyaṃ kuṭaṃ bandhitvā ekaṃ rajjukotiṃ sunakhassa gīvāyaṃ bandhitvā kuṭaṃ udakābhimukhaṃ pavaṭṭesi. Sunakho kuṭaṃ anubandhanto udae patitvā tattheva kālamakāsi. Sā tassa kammaṃ vipākena dīgharattaṃ niraye paccitvā vipākāvasesena attabhāvasate vālukakuṭaṃ gīvāyaṃ bandhitvā udae pakkhittā kālamakāsīti.

Tumhehi, bhikkhave, attanā katakammameva anubhūtaṃ. Atītasmiñhi bārāṇasivāsino satta gopālakadārakā ekasmiṃ aṭavipadese sattāhavārena gāviyo vicarantā ekadivasam gāviyo vicāretvā āgacchantā ekaṃ mahāgodhaṃ disvā anubandhiṃsu. Godhā palāyitvā ekaṃ vammikaṃ pāvisi. Tassa pana vammikassa satta chiddāni, dārakā “mayaṃ dāni gahetuṃ na sakkhissāma, sve āgantvā gaṇhissāma”ti ekeko ekaṃ sākhabhaṅgamuṭṭhiṃ ādāya sattapi janā satta chiddāni pidahitvā pakkamiṃsu. Te punadivase taṃ godhaṃ amanasikatvā aññasmiṃ padese gāviyo vicāretvā sattame divase gāviyo ādāya gacchantā taṃ vammikaṃ disvā satim paṭilabhitvā “kā nu kho tassā godhāya pavattī”ti attanā attanā pidahitāni chiddāni vivariṃsu. Godhā jīvite nirālayā hutvā aṭṭhicammāvasesā pavedhamānā nikkhami. Te taṃ disvā anukampaṃ katvā “mā naṃ māretha, sattāhaṃ chinnabhaddā jātā”ti tassā piṭṭhiṃ parimajjitvā “sukhena gacchāhi”ti vissajjesuṃ. Te godhāya amāritattā niraye tāva na pacciṃsu. Te pana satta janā ekato hutvā cuddasasu attabhāvesu satta satta divasāni chinnabhaddā ahesuṃ. Tadā, bhikkhave, tumhehi sattahi gopālakehi hutvā taṃ kammaṃ katanti. Evaṃ satthā tehi puṭṭhapuṭṭhaṃ pañhaṃ byākāsi.

Atheko bhikkhu satthāraṃ āha - “kiṃ pana, bhante, pāpakammaṃ katvā ākāse uppatitassapi samuddaṃ pakkhandassāpi pabbatantaraṃ pavittassāpi makkho natthī”ti. Satthā “evameva, bhikkhave, ākāśādīsupi ekapadesopi natthi, yattha ṭhito pāpakammato mucceyyā”ti vatvā anusandhiṃ ghaṭetvā dhammaṃ desento imaṃ gāthamāha -

127. “Na antalikkhe na samuddamajjhe, na pabbatānaṃ vivaraṃ pavissa;
Na vijjatī so jagatippadeso, yatthaṭṭhito mucceyya pāpakammā”ti.

Tassattho - sace hi koci “iminā upāyena pāpakammato mucchissāmi”ti antalikkhe vā nisīdeyya, caturāsītiyojanasahassagambhīraṃ mahāsamuddaṃ vā paviseyya, pabbatantare vā nisīdeyya, neva pāpakammato mucceyya. Puratthimādīsu jagatipadesesu pathavībhāgesu na so vālaggamattopi okāso atthi, yattha ṭhito pāpakammato mucchituṃ sakkuṇeyyāti.

Desanāvasāne te bhikkhū sotāpattiphalādīni pāpuṇiṃsu, sampattamahājanassāpi sātthikā dhammadesanā ahoṣīti.

12. Suppabuddhasakyavattu

128. Na antalikkheti imaṃ dhammadesanaṃ satthā nigrodhārāme viharanto suppabuddhaṃ sakkaṃ ārabba kathesi.

So kira “ayaṃ mama dhītaraṃ chaḍḍetvā nikkhanto ca, mama puttaṃ pabbājetvā tassa veriṭṭhāne ṭhito cā”ti imehi dvīhi kāraṇehi satthari āghātaṃ bandhitvā ekadivasaṃ “na dānissa nimantanaṭṭhānaṃ gantvā bhuñjitum dassāmī”ti gamanamaggaṃ pidahitvā antaravīthiyaṃ suraṃ pivanto nisīdi. Athassa satthari bhikkhusaṅghaparivute taṃ ṭhānaṃ āgate “satthā āgato”ti ārocesuṃ. So āha - “purato gacchāti tassa vadetha, nāyaṃ mayā mahallakataro, nāssa maggaṃ dassāmī”ti punappunaṃ vuccamānopi tatheva vatvā nisīdi. Satthā mātulassa santikā maggaṃ alabhitvā tato nivatti. Sopi ekaṃ carapurisaṃ pesesi “gaccha, tassa kathaṃ sutvā ehī”ti. Satthāpi nivattanto sitaṃ katvā ānandattherena “ko nu kho, bhante, sitassa pātukammasa paccayo”ti puṭṭho āha - “passasi, ānanda, suppabuddha”nti. Passāmi, bhanteti. Bhāriyaṃ tena kammaṃ kataṃ mādisassa buddhassa maggaṃ adentena, ito sattame divase heṭṭhāpāsāde sopānapādamūle pathaviṃ pavisissatīti. Carapuriso taṃ kathaṃ sutvā suppabuddhassa santikaṃ gantvā “kiṃ mama bhāgineyyena nivattantena vutta”nti puṭṭho yathāsutaṃ ārocesi. So tassa vacanaṃ sutvā “na dāni mama bhāgineyyassa kathāya doso atthi, addhā yaṃ so vadati, taṃ tatheva hoti. Evaṃ santēpi naṃ idāni musāvādena niggaṇhissāmi. So hi maṃ ‘sattame divase pathaviṃ pavisissatī’ti aniyamena avatvā ‘heṭṭhāpāsāde sopānapādamūle pathaviṃ pavisissatī’”ti āha. “Ito dāni paṭṭhāyāhaṃ taṃ ṭhānaṃ na gamissāmi, atha naṃ tasmiṃ ṭhāne pathaviṃ apavisitvā musāvādena niggaṇhissāmi”ti attano upabhogajātaṃ sabbaṃ sattabhūmikapāsādassa upari āropetvā sopānaṃ harāpetvā dvāraṃ pidahāpetvā ekekasmīṃ dvāre dve dve malle ṭhapetvā “sacāhaṃ pamādena heṭṭhā orohitukāmo homi, nivāreyyātha ma”nti vatvā sattame pāsādāle sirigabbhe nisīdi. Satthā taṃ pavattiṃ sutvā, “bhikkhave, suppabuddho na kevalaṃ pāsādāle vehāsaṃ uppatitvā ākāse vā nisīdatu, nāvāya vā samuddaṃ pakkhandatu, pabbatantaraṃ vā pavisatu, buddhānaṃ kathāya dvidhābhāvo nāma natthi, mayā vuttatṭhāneyeva so pathaviṃ pavisissatī”ti vatvā anusandhiṃ ghaṭetvā dhammaṃ desento imaṃ gāthamāha -

128. “Na antalikkhe na samuddamajjhe, na pabbatānaṃ vivaraṃ pavissa;
Na vijjatī so jagatippadeso, yatthaṭṭhitaṃ nappasaheyya maccū”ti.

Tattha yattha ṭhitaṃ nappasaheyya, maccūti yasmiṃ padese ṭhitaṃ maraṇaṃ nappasaheyya nābhivhaveyya, kesaggamattopi pathavippadeso natthi. Sesam purimasadisamevāti.

Desanāvasāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇimsūti.

Sattame divase satthu bhikkhācāramaggassa niruddhavelāya heṭṭhāpāsāde suppabuddhassa maṅgalasso uddāmo hutvā taṃ taṃ bhittiṃ pahari. So upari nisinnovassa saddaṃ sutvā “kimeta”nti pucchi. “Maṅgalasso uddāmo”ti. So panasso suppabuddhaṃ disvāva sannisīdati. Atha naṃ so gaṇhitukāmo hutvā nisinnaṭṭhānā uṭṭhāya dvārābhimukho ahosi, dvārāni sayameva vivaṭāni, sopānaṃ sakaṭṭhāneyeva ṭhitaṃ. Dvāre ṭhitā mallā taṃ gīvāyaṃ gahetvā heṭṭhābhimukhaṃ khipimsu. Etenupāyena sattaupi talesu dvārāni sayameva vivaṭāni, sopānāni yathāṭhāne

ṭhitāni. Tattha tattha mallā taṃ gīvāyameva gahetvā heṭṭhābhimukhaṃ khipiṃsu.
Atha naṃ heṭṭhāpāsāde sopānapādamūlaṃ sampattameva mahāpathavī vivaramānā
bhijjivā sampaṭicchi, so gantvā avīcimhi nibbattīti.

Suppabuddhasakyavatthu dvādasamaṃ.

Pāpavaggavaṇṇanā niṭṭhitā.

Navamo vaggo.



ΠΑΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Ṭīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Σχόλια. Ο Κανόνας των Ομιλιών - Σχόλια. 5. Η συλλογή των μικρών κειμένων. 02. Σχόλια για τη διδασκαλία σε στίχους. 9. Το κεφάλαιο για τον κακό έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org